

Geloof en ongeloof

Liturgiesuggesties:

Gezang 434: 1, 2, 3 en 4

Psalm 42: 1 en 3 OB

Romeinen 10:4-17

Psalm 9: 1 en 2 OB

Dordtse Leerregels 1, art. 1-5

Psalm 9: 10 en 11 OB

Psalm 71: 1, 2, 8 en 11

Psalm 16: 1

Psalm 16: 3

Gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes,

Dordtse Leerregels.

Dat is toch veel te zware kost?

Alleen al die naam: Leerregels!

Als we ergens een hekel aan hebben dan is dat aan: leren en regels.

Veel te moeilijk. Ongemakkelijk. Knellend.

Maar is dat wel zo?

Zijn de Leerregels van Dordrecht zware kost?

Misschien wel als je ze zo een keer leest ... achter in je psalmboek.

Dan zijn de Leerregels van Dordrecht ... moeilijk, soms onbegrijpelijk.

En toch ... in dit belijdenisgeschrift - een geloofsbelijdenis - gaat het hart van de Bijbel open.

En toch ... hier vinden we houvast voor ons geloof.

Ons geloof, dat vandaag de dag van alle kanten wordt aangevochten.

Zekerheid van het geloof ... daar gaat het eigenlijk om. Z

ekerheid van je persoonlijke geloof dat vastligt in Gods verkiezende liefde.

We wagen het er maar op.

We duiken, broeders en zusters, jongens en meisjes, samen de komende tijd in de Leerregels van Dordrecht.

Waar we uitkomen ... ik weet het niet.

Wat wil wel hoop is ... dat we samen - jong en oud - wat meer houvast mogen krijgen, meer zekerheid, geloofszekerheid.

En ik zal proberen - om de moeilijke dingen - zo duidelijk mogelijk naar u over te brengen.

Overigens ... ik heb mijn catechisanten beloofd om het juist ook voor hén begrijpelijk te houden, actueel en concreet.

Luister je mee? Daar gaan we dan.

*

Geloof en ongeloof.

Dat zijn de trefwoorden, die we in de eerste vijf artikelen veelvuldig tegenkomen.

Geloof en ongeloof.

Is dat niet ... actueel?

Hoeveel mensen geloven er nog ... vandaag de dag?

Hoeveel mensen die geloven ... hebben het niet vreselijk moeilijk met hun geloof?

Ik bladerde bij de voorbereiding van deze preek in een heel aardig boekje.

Het heet: Zeker weten. Vragen van jongeren over geloof.

Op een heel kernachtige en eenvoudige wijze weten de schrijvers over zaken van geloof en geloven te spreken.

De moeite van het lezen waard.

Een paar opmerkingen eruit.

Opmerkingen van jongeren.

Misschien herken je jezelf erin.

- In deze tijd vind ik het wel moeilijk om te geloven.

Men hoort van alle kanten dat God niet bestaat.

Ik krijg dan, als ik dat allemaal hoor, zo'n twijfel ...

- Tegenwoordig is het moeilijk om te geloven omdat we tegenwoordig alleen maar iets geloven als we het zelf meegemaakt hebben.

Ook worden we teveel afgeleid door de dingen om ons heen.

- Er zijn ook zoveel dingen die me meer aantrekken dan het geloof.

Ook als je tegenwoordig iets niet mag vanwege je ouders wordt je uitgelachen en wordt er van je gezegd: moet je dat heilig boontje zien dat mag ook niks ...

Zomaar een drietal reacties van jongeren.

Maar zou je als ouderen zoveel steviger in je geloofs-schoenen staan?

Geloof, geloven. Geloven ... in God.

Wat is dat? Hoe leer je dat? Hoe doe je dat?

Geloven in God, broeders en zusters, jongelui, is voor mij ... vertrouwen op God. Iemand die naar je luistert als je ergens mee zit.

Iemand die je nooit in de steek laat als je je hart geopend hebt voor Hem.

Iemand die van je houdt.

Je voelt dat God bij je is ... door bepaalde dingen die je doet en door bepaalde woorden die je zegt op een gegeven moment.

Geloven is vertrouwen!

Zo gebruikt de Bijbel ook het woord geloof, geloven.

Geloven is vertrouwen.

Een voorbeeld: Iemand vertelt je een verhaal en jij kunt daarop reageren met te zeggen: ik geloof je. Of ik geloof je niet!

En dat betekent dan: ik vertrouw je. Of ik vertouw je niet.

Iemand geloven ... is je vertrouwen op hem of haar stellen.

Geloven-in-God betekent: op God vertrouwen, op Hem áánkunen.

Iemand hebben om op terug te vallen in de moeilijke momenten van je leven.

Als je nog op school zit denk je natuurlijk het eerst aan problemen ... op school.

Aan proefwerken, examens en tentamens.

Aan een vak wat je niet ligt.

Of misschien denk je aan moeilijkheden ... thuis.

Of aan momenten waarop je het niet meer ziet zitten, met je ouders bijvoorbeeld.

Later komen er nog wel andere problemen: Je kunt tegenslag krijgen.

Je kunt ziek worden. Je kunt uitgeschakeld zijn.

Of iemand moeten missen van wie je veel hield.

In zo'n situatie blijkt zeker de echtheid van je geloof.

Daarom is het zo nodig te weten ... of je echt gelooft en wat dat geloof voor je betekent.

Een voorbeeld uit de Bijbel: Het is al eeuwen geleden gebeurd.

Het was oorlog en de vijand trok plunderend en brandstichtend door het land.

Toen zei iemand (het was een profeet, een dienstknecht van God):

"Al zouden de velden kaal zijn en de stallen leeg, dan zal ik nóg in de Here van vreugde opspringen, ik zal mij verheugen in de God van mijn heil."

Liep die man met oogkleppen voor?

Zag hij de verschrikkelijke werkelijkheid niet onder ogen?

Nee, het was iets anders.

Hij gelóófde, hij vertrouwde op zijn God.

Kijk ... dat is geloof ... waar je iets aan hébt!

Geloof is vertrouwen. Daar zijn we het wel over eens.

Maar als ik iemand mijn vertrouwen geef, dan moet die ander wel betrouwbaar zijn.

Tegen iemand die je nooit gezien heb, ga je je hart niet uitstorten.

Aan iemand die je niet kent ... vertrouw je je geheimen niet toe.

Je moet dus die ander, die je vertrouwen vraagt, eerst kennen, goed kennen.

Je moet weten wie hij is en hoe hij bekend staat.

Het kennen gaat dus aan het vertrouwen vooraf.

Als je iemand vertrouwt die je niet ... of maar heel oppervlakkig kent, dan kom je dikwijls bedrogen uit.

Je kunt nu eenmaal niet zómaar iemand vertrouwen.

Dat is natuurlijk nogal een negatief oordeel over onze medemens.

Want gelukkig ... zijn er nog mensen die je vertrouwen kunt, die je vertrouwen niet beschamen.

Maar helaas, er zijn ook genoeg anderen.

Mensen die ons vertrouwen niet waard zijn.

Daarom, nogmaals, je moet iemand eerst goed kennen ... wil je hem vertrouwen.

*

En zo, broeders en zusters, jongens en meisjes, is het nu eigenlijk ook met God.

Wil je op Hem vertrouwen, dan moet je Hem eerst kennen. Dat is niet niets, God kennen!

Volgens sommige mensen kán dat ook helemaal niet.

God is zo oneindig ver weg, en God is zo héél anders.

Wie zou durven beweren dat hij ... God kent?

Een nietig, zondig mens, en dan de hoge, heilige God kennen? Kán dat?

Hoe leren we eigenlijk in het gewone leven iemand kennen?

Doordat die ander zich aan ons voorstelt.

Doordat die ander vaak bij ons over de vloer komt, iets van zichzelf vertelt.

Nu, dat doet God ook. Hij stelt Zich aan ons voor.

Hij komt ons vertellen Wie Hij is en wat Hij doet.

In de Bijbel vinden we daar een heleboel sprekende voorbeelden van.

Van mensen aan wie God Zijn Naam bekend maakte.
En Zijn Naam, dat is Hij Zélf!
(Wij mensen hebben ook een naam.
Maar die naam van ons is maar een onderscheidingsteken.
Onze naam onderscheidt ons van een ander.
Die naam van ons zegt verder niets over onszelf).
Maar bij God is het anders.
Zoals Gods Naam ís, zo is Hij.
Zijn Naam, dat is Hij Zelf.

Welnu, in de Bijbel heeft God op allerlei manieren gezegd Wíe Hij is en wát Hij doet.
God verzekert ons - u, jou, mij - dat het wáár is, dat Hij méént wat Hij zegt.
Enkel en alleen opdat we Hem op Zijn Woord zouden geloven, opdat wij op Hem zouden ... vertrouwen.
Sterker nog, Hij heeft ons niet alleen die persoonlijke brief gestuurd: de Bijbel, ... Hij is Zelf naar ons toe gekomen.
In Zijn Zoon ... Jezus Christus. Gods Zoon, Die ons, mensen, gelijk geworden is.
Die 33 jaar onder ons heeft geleefd en gewoond, als Eén van ons.
Hij is het Die gezegd heeft: "Wie Mij gezien heeft, die heeft de Vader gezien."

*

Geloven is dus vertrouwen.
Ja, maar ... hoe kom je nu aan ... geloof?
Is dat door je ouders aangepraat?
Krijg je geloof ... als een onderdeel van je - christelijke - opvoeding?
Ouders zijn belangrijk.
En onze opvoeding is belangrijk.
Wat we als kind hebben gehoord en geleerd, dat dragen we vaak ons hele leven mee.
En als ouders doen we - als het goed is - ons uiterste best onze kinderen verantwoord op te voeden.
We leren ze ... hoe ze zich hebben te gedragen.
We sturen ze ... naar een goede school.
We helpen ze ... bij het veroveren van een plaats in de maatschappij.
Dat hoort allemaal bij de opvoeding.

Ook het geloof?
Nee, zeggen vandaag de dag veel mensen - ouders en kinderen.
Dat éne hoort er nu nét niet bij.
Je moet je kinderen in alles begeleiden, van alles op de hoogte brengen.
Maar niet wat ... de godsdienst betreft.
Dat moeten ze zelf weten.
Daar moeten ze zelf maar een keuze in maken.
Dat is natuurlijk niet zo erg consequent!
Er is geen vader of moeder die zegt: mijn kind moet zelf maar weten of het met mes en vork eet ... of met z'n handen.
Ook geen ouders die vinden: als mijn kind niet naar school wil, dan blijft het maar thuis.

Later krijgt ze nog tijd genoeg om daarover te denken.
Hoe kan het, dat ouders die zich enorm inspinnen dat hun kind, hun kinderen ... een goede plaats in de maatschappij zullen krijgen ... hoe kan het dat diezelfde ouders ineens onverschillig zijn ... als het erom gaat hun kinderen de weg te wijzen naar God?

Als je dát buiten beschouwing laat, dan schiet je als ouders toch wel tekort.

Dan is de opvoeding niet compleet. Het belangrijkste ontbreekt eraan.

Een andere vraag is natuurlijk hóe de opvoeding moet zijn.

Hoe véér de ouders moeten gaan in de begeleiding van hun kinderen.

Niet zo streng dat je helemaal niets mag, hoor ik iemand denken, want anders slaan ze later los als ze getrouwd zijn of zo ...

Dat gebeurt inderdaad nogal eens.

Dat mensen zeggen: Vroeger móest ik en nu wil ik niet meer.

Of: Ik heb vroeger mijn portie al gehad.

Maar eerlijk is eerlijk, zulke opmerkingen worden ook vaak gebruikt als een excuus. Alsof het de schuld van de ouders is ... wanneer mensen zogenaamd nergens meer aan doen.

En dan blijkt die "streng" opvoeding in de praktijk helemáál niet zo streng te zijn geweest ...

Soms krijg je de gedachte: die mensen zaten niet met de vraag: hoe kóm ik eraan, maar met de vraag: hoe kom ik eraf?

En dan hebben de ouders het gedaan, die waren veel te streng: dit mocht niet en dat óók al niet ...

Maar de voorbeelden zĳn er natuurlijk wel.

Van mensen die in hun jeugd alleen maar gedwongen werden te gaan: naar de kerk, naar de catechisatie, naar de vereniging.

En die er genoeg van kregen.

Niet omdat dat allemaal móest.

Maar omdat er verder nooit over gesproken werd.

Het móest - en daarmee uit!

Verstandige ouders zeggen natuurlijk niet alleen dát het moet, maar ook waaróm het moet.

Nog beter: dat het mág, en waaróm het mag.

Want het is toch een groot voorrecht als we mogen opgegroeien in een gezin ... waar de Bijbel elke dag op tafel komt, en waar men geregeld naar de kerk gaat, waar men praat over het geloof!

Maar ... aan het ware geloof, jongens en miesjes, kunnen je ouders je niet helpen.

Ze kunnen je wel de weg wijzen.

Ze kunnen je wel het geloof ... voorleven.

Maar dat echte, oprechte, eerlijke geloof ... dat geeft God je.

Het is een genadegave van God (art.5).

Geloof is dus niet iets dat je "aanwaait".

Het is, broeders en zusters, jongens en meisjes, opvallend dat veel mensen dat beseffen.

Mensen ín de kerk zeggen vaak: het moet je gegeven worden.

Mensen búiten de kerk zeggen het anders: je moet ervoor in de wieg gelegd zijn.

Het klinkt verschillend, maar de bedoeling is dezelfde: het geloof heb je niet van jezelf!

Nu, dat zegt de Bijbel ook: Het geloof is niet uit ú, het is Gods gave, Gods geschenk.

Kun je daar dan zélf niets voor doen? Jazeker wel!

We hoorden al hoe belangrijk de opvoeding kan zijn.

Dat we als kind al met de Bijbel in aanraking zijn gekomen.

Dat we thuis, op de christelijke school, in de kerk, op de catechisatie en de jeugdvereniging ... veel uit de Bijbel hebben geleerd.

Dat is het geloof nog niet.

Maar dat is wél de weg - in het algemeen gesproken - om tot geloof te komen.

Het ware geloof is dus een gave van God.

We kunnen het ook anders zeggen:

het ware geloof wordt gewerkt door de Heilige Geest.

Maar Hij doet dat niet zómaar.

Hij gebruikt er middelen voor.

Dat is ook zo in het gewone leven.

Om je lichaam in stand te houden moet je eten.

Daar heb je levensmiddelen voor nodig.

Middelen om in leven te blijven.

En als je ziek bent ... heb je geneesmiddelen nodig.

Middelen om weer beter te worden.

Helpt dat altijd? Nee, want bij die middelen heb ik Gods zegen nodig.

Zonder Zijn zegen doen die middelen geen nut.

Maar als je ze niet gebruikt ... weet je zeker dat het mis gaat.

Als je niet eet, en blijft weigeren voedsel tot je te nemen, dan sterf je op den duur van honger.

Als je ziek bent en je laat de medicijnen staan, dan word je niet beter.

Die middelen zijn ervoor gegeven, en die moet je gebruiken.

Maar ... Gods zegen moet erbij komen.

Een ander voorbeeld.

Je kunt zelf niets in je tuintje laten groeien.

Maar je moet wel zaaien, planten en het onkruid wieden.

Doe je dat niet, dat weet je zeker dat er niets opkomt, dat er niets groeit.

Dat is trouwens een beeld dat de Bijbel ook gebruikt.

Paulus plant en Apollos maakt nat, maar God geeft de wasdom.

Dat wil niet zeggen dat Paulus en Apollos dan met de armen over elkaar kunnen gaan zitten.

Wél dat zij van de Here in hun werk afhankelijk zijn.

Je kunt, broeders en zusters, jongens en meisjes, jezelf niet het geloof geven.

Maar je kunt wel de middelen gebruiken om tot het geloof te komen.

En aan de Here vragen of Hij die middelen zegent.

De Here bidden om de werking van Zijn Heilige Geest.

En door die Geest vindt het Woord van God ... ingang in je hart.

Dan ervaar je ... dat het allemaal wáár is.

Door de Heilige Geest ontkiemt het zaad van het Woor.

“Zo is dan het geloof uit het hóren, en het horen door het woord van Christus.” (Rom. 10:17)

Geloof is een gave van God, een genadegave.

Dat staat als een paal boven water.

Maar wel een gave ... waar je God om mag vragen, móet vragen.

“Bidt, en u zál gegeven worden, heeft Christus gezegd, zoekt en gij zúlt vinden, klopt en u zál opengedaan worden.”

Maar dan moet je wel op zoek gaan, kloppen. bidden!

*

Geloof en ongeloof.

Over deze kernwoorden gaat het in de eerste artikelen van de Leerregels van Dordrecht.

Het is duidelijk dat ongeloof ... je aan jezelf hebt te danken.

Want God biedt het evangelie van zijn liefde aan alle mensen aan.

Artikel 3: “Om de mensen tot het geloof te brengen zendt God in zijn goedertierenheid verkondigers van deze zeer blijde boodschap tot wie Hij wil en wanneer Hij wil.

Door hun dienst worden de mensen geroepen tot bekering en tot het geloof in Christus, de gekruisigde.

Want hoe zullen zij in Hem geloven, van wie zij niet gehoord hebben?

Hoe horen zonder prediker?

En hoe zal men prediken zonder gezonden te zijn?”

God biedt het het evangelie ... aan alle mensen aan.

Aan alle mensen.

Want alle mensen hebben gezondigd.

Alle mensen hebben de vloek en de eeuwige dood verdiend.

De gehele wereld is voor God strafwaardig (Artikel 1).

Maar God wil dat er geen mens verloren gaat.

Dáárom zendt Hij de Zoon van Zijn liefde.

Opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe (Artikel 2).

Ongeloof ... heb je aan jezelf te danken.

Je hebt de middelen, die God geeft ... om tot het geloof te komen, niet willen gebruiken.

Je hebt God niet op Zijn Woord willen geloven.

Je hebt Hem geen vertrouwen willen schenken.

De oorzaak of schuld van dat ongeloof, evenals van alle andere zonden, is volstrekt niet in God, maar in de mens gelegen (Artikel 5).

Ja maar, zegt iemand: Ik wil wel geloven, maar ik kán niet geloven.

Het geloof is mij niet gegeven.

God krijgt dus de schuld.

Hij zou de oorzaak zijn van het ongeloof.

Kan dat? Volstrekt niet.

Is het waar, dat iemand wel wil, ... maar niet kan geloven?

Nee, niemand kan zich verschuilen achter zijn onmacht.
Want als God roept tot geloof, dan gaat altijd die roepstem samen met de belofte, dat Hij geven wil wat nodig is om het Evangelie gelovig te aanvaarden.
Dat was een moeilijke zin.
Even begrijpelijker dus:
Als God je, broeders en zusters, jongens en meisjes, roept om te geloven ... en dat doet Hij, elke keer opnieuw: 'Bekeer je, geloof Me toch, leg je hand in Mijn hand, vertrouw Me.'
En als God je roept ... dan helpt Hij je ook om dat te doen, om Hem te antwoorden, Hem te gehoorzamen.
Zeker ... dan ben je misschien nog niet zover als die vrienden die met Pinksteren belijdenis hopen te doen van hun geloof ... maar doet hoeft ook nog niet.
Maar als je graag wilt geloven ... dat verlangen al ... is het werk van de Heilige Geest in je hart.

Maar als je niet wilt ... ja, dat is dan eigen schuld.
Ik moest denken aan de Here Jezus.
Toen Hij in Nazareth preekte, in de synagoge waar Hij als jongen catechisatie had gevolgd, onderwezen was in het Woord van God, ... kon Hij daar niets beginnen - en dan staat er in Mattheüs 13:58 - wegens hun ongeloof.
Als er ongeloof is ... kan de Here Jezus niets met je beginnen.
Wie niet gelooft, is niet te verontschuldigen.
Die mens draagt zelf de schuld van zijn ongeloof.
En wie wél gelooft ... mag dóór dat geloof delen in de genade die God ons in Jezus Christus schenkt.
Delen in de verlossing, in het eeuwige leven.
(Maar daar een volgende keer meer over.)

Het geloof wil God u, jou en mij, geven.
Voor niets, helemaal voor niets.
Je mag, je moet Hem erom bidden.
Here God, geef mij geloof, ... en mijn vriend of vriendin, ... en mijn kinderen.
Here geef het ons, om Jezus' wil.
Amen.

Ds. Jan K.C. Kronenberg, Leeuwarden 11 september 1994

! Graag een mailtje wanneer deze preek in een gemeente wordt gelezen. !